

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

TERMIZ DAVLAT UNIVERSITETI

Ro'yxatga olindi:
№ BD. 60310100.2.05.

2024-yil “ ”

INDUSRTIAL IQTISODIYOT

FANING O'QUV DASTURI

(kanduzgi bo'lim 4-kurs bakalavri uchun)

Bilim sohasi:
Ta'lim sohasi:
Ta'lim yo'nalishi:

300000- Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot
310000- Ijtimoiy va xulq-atvorga mansub fanlar
60310100- Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)

Fan/modul kodi IIQB304	O'quv yili 2024-2025	Semestr 5	Kreditlar 6
Fan/modul turi Tanlov	Ta'lim tili o'zbek	Haftadagi dars soatlari 5	
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari	Mustaqil ta'lim	Jami yuklama
1. Industrial iqtisodiyoti	72	108	180
2.	I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarda bozor munosabatlari sharoitida Industrial korxonalar faoliyatini tashkil etish, boshqarish, iqtisodiy samaradorligini oshirish hamda rivojlantirish yo'llari bo'yicha bilim, ko'nikma va malakani shakllantirishdir. Fanning vazifalari quyidagilardan iborat: - Industrial korxonalar faoliyatining me'yoriy-huquqiy asoslarini o'rgatish; - turli mulk shakllariga asoslangan Industrial korxonalar faoliyatining tashkiliy-huquqiy asoslarini o'rgatish; - mamlakatimizda Industrial korxonalar faoliyatini rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilayotgan islohotlar haqida ma'lumotlar berish; - Industrial korxonalarda mahsulotlarni ishlab chiqarish, ularni samarali taqsimlash, korxonalarda marketing faoliyati, korxonalar faoliyatining ixtisoslashuvi, korxonalar faoliyatida amalga oshiriladigan xarajalar, mahsulot tamarxi, ularni pasaytirish yo'llari, korxonalarning o'z faoliyatidan oladigan daromadlari, foydasi, ularni ko'paytirish yo'llarini, korxonalar faoliyatidagi tavakkalchilik va uni bartaraf etish yo'llari, korxonalar faoliyati iqtisodiy samaradorligini oshirish va rivojlantirish, korxonalarda bankrotlik holatining oldini olish yo'llarini o'rgatish.		
3.	II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) 1-Mavzu: Industrial iqtisodiyot faniga kirish «Industrial iqtisodiyot» fanining ob'ekti. Sanoatning ta'rifi va tavsifi. «Industrial iqtisodiyot» fanning predmeti va boshqa fanlar bilan bog'liqligi. «Industrial iqtisodiyot» fanning o'rganish metodologiyasi va usullari. «Industrial iqtisodiyot» fanining bozor iqtisodiyoti sharoitiga va islohotlar talabiga xos vazifalari 2-Mavzu. Sanoat - milliy iqtisodiyotning yetakchi tarmog'i Sanoat va uning milliy iqtisodiyot rivojidagi roli va o'rni Sanoat tarmoqlari va ularning rivojlanishi. Yoqilg'i sanoati. Metallurgiya sanoati, Kimyo sanoati. Mashinasozlik sanoati, Qurilish materiallari sanoati, Engil sanoat, Oziq-ovqat sanoati.		

3-Mavzu: Sanoat tarmoq tuzilmasi va tarkibiy siljishlar Struktura siyosati, uning mohiyati va ahamiyati Ijtimoiy mehnat taqsimoti va sanoat tarmog'ining shakllanishi Sanoat tarmoq tuzilmasi va uni belgilovchi omillar.Tarmoq tuzilmasi o'zgarishining asosiy tendentsiyasi	4-Mavzu: Sanoatda zamonaviy boshqaruv tizimi Boshqaruv ob'ektiv zaruriyat va maqsadga yunaltilgan jarayon sifatida. Boshqaruvning asosiy tamoyillari va usullari. Boshqaruvning zamonaviy tuzilishi. Boshqarishni takomillashtirishning asosiy yo'nalishlari. Boshqaruv ob'ektiv zaruriyat va maqsadga yunaltilgan jarayon sifatida
5-Mavzu: Sanoat ishlab chiqarishini prognozlash va rejalashtirish Rejalashtirish va prognozlashning mohiyati, ahamiyati va vazifalari. Rejalashtirishning tamoyillari va usullari. Bozor iqtisodiyoti sharoitida rejalar tizimi. Ishlab chiqarish rejasini tuzib chiqish va tasdiqlashni tashkil etish. Rejalashtirishni takomillashtirishning asosiy yo'nalishlari	6-Mavzu: Sanoat ishlab chiqarishining iqtisodiy va ijtimoiy samaradorligi Demokratir bozor munosabatlari sharoitida samaradorlikning o'rni va ahamiyati.Ishlab chiqarish samaradorligining mohiyati, mezonlari va ko'rsatkichlari. Xarajatlarning umumiy va qiyosiy samaradorligi. Ishlab chiqarish samaradorligini oshirishning omillari va yo'llari
7-mavzu. Sanoatda fan-texnika taraqqiyoti va innovatsion faoliyat Fan-texnika taraqqiyotining mohiyati va ahamiyati.Fan-texnika taraqqiyotining asosiy yo'nalishlari. Fan-texnika taraqqiyotining samaradorligini baholash	8-mavzu. Ishlab chiqarishni ijtimoiy tashkil etish Sanoatda ishlab chiqarishni ijtimoiy tashkil etishning shakllari va ularning o'zaro bog'liqligi. Kontsentratsiyalashtirish, uning mohiyati va ahamiyati. Mahalliyashtirish: uning mohiyati, ahamiyati va mazmuni. Ixtisoslashtirish: uning mohiyati, ahamiyati va mazmuni. Diversifikatsiyalash: uning mohiyati, ahamiyati va mazmuni. Kooperativlashtirish: uning shakllari va ko'rsatkichlari. Kombinatitsiyalashtirish: uning shakllari va ko'rsatkichlari
9-Mavzu Sanoatda kadrlar va mehnatga haq to'lash Kadrlar siyosati va uning sanoat taraqqiyotidagi roli. Kadrlar, ularning tarkibi va strukturasi. Kadrlarni tanlash va joy-joyiga qo'yish. Kadrlar malakasini oshirish va ularni qayta tayyorlash. Mehnat va unga haq to'lash	10-mavzu. Sanoat ishlab chiqarishining asosiy fondlari va ishlab chiqarish quvvatlari

4. III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiflar. Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi: 1. Industrial iqtisodiyot faniga kirish 2. Sanoat - milliy iqtisodiyotning yetakchi tarmog'i 3. Sanoat tarmoq tuzilmasi va tarkibiy siljishlar 4. Sanoatda zamonaviy boshqaruv tizimi 5. Sanoat ishlab chiqarishini prognozlash va rejalashtirish 6. Sanoat ishlab chiqarishining iqtisodiy va ijtimoiy samaradorligi 7. Sanoatda fan-texnika taraqqiyoti va innovatsion faoliyat yo'llari 8. Ishlab chiqarishni ijtimoiy tashkil etish 9. Sanoatda kadrlar va mehnatga haq to'lash 10. Sanoat ishlab chiqarishining asosiy fondlari va ishlab chiqarish quvvatlari 11. O'zbekiston sanoatining iqtisodiy va ijtimoiy samaradorligi 12. Sanoat ishlab chiqarishining aylanma mablag'lar 13. Sanoat mahsulotining sifati va uning raqobatbardoshligi 14. Sanoatda tannarx, foyda va ishlab chiqarish rentabelligi 15. Sanoat ishlab chiqarishida baho va bahoni shakllantirish 16. Sanoat ishlab chiqarishini joylashtirish Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada interfaol usullar yordamida o'tilishi, mavzularga mos keluvchi pedagogik texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.	5. IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar. Mustaqil ta'lim fan bo'yicha ma'ruza, amaliy mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rishdan tashqari o'quv dasturida ko'rsatilmagan, ammo fan bo'yicha talabning bilim doirasini kengaytiruvchi qo'shimcha mavzular doirasida berilgan topshiriq savollarini o'z ichiga oladi. Mustaqil ta'limning turli shakllari mavjud bo'lib, unda talaba o'qituvchi rahbarligida fan bo'yicha yangi bilimlarni, o'quv va ko'nikmalarni o'zlashtirish, ijodiy faoliyatni amalga oshira oladi. "Korxona iqtisodiyoti" fani bo'yicha mustaqil ishlarni tashkil etish talabalarida korxonalar iqtisodiyoti haqida bilim, dunyoqarash, ijtimoiy faollik va mustaqil fikrlashni shakllantirishga qaratilgan tadbirlar tizimini o'z ichiga oladi. U fanning o'quv rejasi va fan sillabusida ko'zda tutilgan zarur bilimlar va ko'nikmalarning talabalar tomonidan o'zlashtirilishini ta'minlaydi. Fan bo'yicha mustaqil ta'lim O'RTMI (o'qituvchi rahbarligida talaba mustaqil ishi) va TMI (talaba mustaqil ishi) shakllarida amalga oshiriladi. O'RTMI fanning tegishli mavzulari bo'yicha esse yozish, "SWOT tahlil" texnologiyasi asosida berilgan topshiriqni bajarish, elektron jurnallardan mavzuga oid maqola topib tahlil qilish, krossvord tayyorlash, "Venn diagrammasi" texnologiyasi asosida berilgan topshiriqni bajarish, test savollari tayyorlash, taqdimot tayyorlash, referat tayyorlash, "Nilufar guli" texnologiyasi asosida berilgan topshiriqni bajarish, "Keys stadi" texnologiyasi asosidagi topshiriqni
---	--

Asosiy fondlarning iqtisodiy mohiyati va ahamiyati, tarkibi va tuzilishi. Asosiy fondlarni baholash. Asosiy fondlarning eskirishi va amortizatsiyasi. Asosiy fondlardan foydalanish ko'rsatkichlari. Ishlab chiqarish quvvati va ulardan foydalanishni yaxshilash yo'llari 11-Mavzu: O'zbekiston sanoatining xomashyo manbai va uni joylashtirish Sanoatda xomashyo, uning xususiyatlari va turkumlanishi. Resurslar tejamkorligining strategiyasi va taktikasi. Mineral xomashyo va ulardan oqilona foydalanish. Sanoatda xomashyo, uning xususiyatlari va turkumlanishi 12- Mavzu: Sanoat ishlab chiqarishining aylanma mablag' lari Aylanma fondlarning mohiyati va ahamiyati. Moddiy resurslardan samarali foydalanish masalalari. Aylanma mablag'lar va ularning aylanishini tezlashtirish. Aylanma fondlar.Muomala fondlari. 13-Mavzu: Sanoat mahsulotining sifati va uning raqobatbardoshligi. Sifat tushunchasi va uni oshirish zaruriyati. Mahsulotning sifat ko'rsatkichlari va ular-ni baholash usullari. Mahsulot sifatini boshqarish va uni oshirish yo'llari. Standardlashtirish, sertifikatlashtirish. Attestatsiya va nazorat qilish 14-Mavzu: Sanoatda tannarx, foyda va ishlab chiqarish rentabelligi Qiymat va tannarx nazariyasi, ishlab chiqarish sarflarini kamaytirishning ilmiy asoslari. Mahsulot ishlab chiqarish tannarxini hosil qiluvchi xarajatlarni guruhlash. Foyda va uni maksimallashtirish. Rentabellik va uni oshirish yo'llari Mahsulot tannarxini pasaytirishning manbalari va omillari 15-Mavzu: Sanoat ishlab chiqarishida baho va bahoni shakllantirish Baho – bozor munosabatlarning iqtisodiy kategoriyasi sifatida. Baho tushunchasi va uning funksiyalari. Bahoning turlari va strukturalari 16-Mavzu. Sanoat ishlab chiqarishini joylashtirish Sanoatni joylashtirish tamoyillari. Sanoatni joylashtirish omillari. Ayrim sanoat tarmoqlarini joylashtirishdagi o'ziga xos xususiyatlar. Ayrim korxonalarni joylashtirishni iqtisodiy asoslash usuli. Sanoatni joylashtirishdagi siljishlarning iqtisodiy samaradorligi

bajarish kabi shakllarda amalga oshiriladi. TMI esa talabalar tomonida tayyorlanadigan referatlar shaklida amalga oshiriladi. Fan bo'yicha mavzularni yanada chuqur o'rganishlarini ta'minlash maqsadida talabalarga fan yuzasidan mavzular taqsimlab beriladi va ushbu mavzular yuzasidan talabalar referat tayyorlaydilar va topshiradilar. TMI (talaba mustaqil ishi) uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi: 1. Sanoat tarmoqlarining 2017-2021 yillardagi rivojlanishining asosiy yo'nalishlari. 2. Zargarlik sanoatini rivojlantirishning asosiy istiqbollari. 3. Sanoatda mehnat salohiyatidan foydalanish ko'rsatkichlarini yaxshilash. 4. Sanoat kooperatsiyasini rivojlantirish yo'nalishlari. 5. Sanoat korxonalarining innovatsion faoliyati samaradorligini oshirish 6. Sanoat tarmoqlari korxonalarining moliyaviy barqarorligini ta'minlash yo'nalishlari 7. Sanoat korxonalari ishlab chiqarishida aylanma mabla'lardan samarali foydalanish yo'nalishlari. 8. Sanoat korxonalarida asosiy fondlarni modernizatsiyalash asosida mehnatningfond bilan qurollanish holatini yaxshilash yo'llari. 9. Sanoat korxonalarida mahsulotlar ishlab chiqarish raqobatbardoshligini oshirish istiqbollari. 10. Sanoat korxonalarida mahsulot ishlab chiqarishni oshirish va nomenklaturasini kengaytirish muammolari. 11. Sanoatda ishlab chiqarish xarajatlari va ularni kamaytirish yo'llari. 12. Sanoat korxonasi foydasining taqsimlanishi va ishlaltilishi. 13. Sanoat mahsulotlarining material va energiya sarfini kamaytirish yo'nalishlari. 14. Sanoatda korporativ boshqaruv tizimini keng joriy qilish muammolari. 15. Sanoat korxonalarining to'lov qobiliyatini oshirish muammolari 16. Sanoat korxonalarida asosiy ishlab chiqarish fondlarining jismoniy va maonaviy eskirishini oldini olish muammolari. 17. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida sanoat ishlab chiqarishining milliy iqtisodiyot va jahon iqtisodiyotida tutgan o'rni. 18. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida sanoat sohasidagi tarkibiy siljishlar va ularning samaradorligi. 19. Sanoat ishlab chiqarishini ilmiy jihatdan boshqarishning asosiy muammolari. 20. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida bashorat qilish va rejalashtirish falsafasi. 21. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida sanoat ishlab chiqarishining texnik va texnologik bazasini yaratishning o'zbek modeli. 22. Sanoatni barqaror rivojlantirishni ta'minlashda kadrlarning roli. 23. Ishlohtlarni chuqurlashtirish sharoitida asosiy va aylanma fondlarni takror ishlab chiqarish va ulardan foydalanishning samaradorligini oshirish. 24. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida sanoatning xomashyo bazasi va undan oqilona foydalanishning asosiy yo'nalishlari.	
--	--

25. Ishlohtlarni chuqurlashtirish sharoitida mehnat unumdorligi va uni oshirishga ta'sir etuvchi omillar. 26. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida sanoatda tejamkorlik tizimini yaratish masalalari. TMI (talaba mustaqil ishi) mavzulari bo'yicha talabalar referat tayyorlaydilar va uni taqdimot qiladilar.	
6.	V. Fan o'qitilishidan kutiladigan natijalar (shakllanadigan kompetensiyalar). “Industrial iqtisodiyot” fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida talaba: - Industrial korxonalar faoliyatining me'yoriy-huquqiy asoslari, korxonalardagi ishlab chiqarish resurslari va ulardan foydalanishning iqtisodiy samaradorligini mavjud bo'lgan tadqiqot usullaridan foydalangan holda aniqlashni va kelajakda ularni rivojlantirish hamda samaradorligini oshirish yo'llarini belgilab berishni; turli mulk shaklidagi korxonalar faoliyatini rivojlantirishni; korxonalarga investitsiyalarni jalb etish hamda samaradorligini oshirish yo'llarini <i>bilishi</i>; - Industrial korxonalar iqtisodiyotiga oid statistik ma'lumotlar va turli hisobotlar ma'lumotlarini yig'ish, qayta ishlash va tahlil qilish bo'yicha; korxonalar iqtisodiyotining rivojlanishini ta'minlaydigan investitsiyalarning samaradorligini ta'minlaydigan xulosa va takliflarni tayyorlash bo'yicha <i>ko'nikmalarga ega bo'lishlari</i>; - Industrial korxonalar faoliyatini tashkil etish va boshqarish, Industrial korxonalarda mahsulotlarni ishlab chiqarish, ularni samarali taqsimlash, Industrial korxonalarda marketing faoliyati, Industrial korxonalar faoliyatining ixtisoslashuvi, korxonalarda mahsulot tannarxini pasaytirish yo'llari, Industrial korxonalar faoliyatidagi tavakkalchilikni bartaraf etish yo'llari, Industrial korxonalar faoliyati iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari va korxonalarda bankrotlik holatining oldini olish bo'yicha <i>malakalarga ega bo'lishi kerak</i>.

7.	VI. Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruzalar; • esse, tezis va maqolalar yozish; • vaziyatli topshiriqlarni (keys-stadi) yechish; • jarayonli-yo'naltirilgan ta'lim; • muhokamalarda ishtirok etish; • kichik guruhlarda ishlash; • mustaqil ishlarni bajarish; • taqdimot tayyorlash; • turli darajadagi testlarni yechish.
8.	VII. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha test yoki yozma ishni topshirish.
9.	VIII. Fan bo'yicha adabiyotlar va axborot manbalari. Asosiy adabiyotlar: 1. Abdurahim Ortiqov, Musaxon Isakov. Industrial iqtisodiyot. O'quv qo'llanma. - T.: TDIU, 2019 y., 240 b 2. Абдурахим Ортиков. «Саноат иқтисодиёти» (Дарслик). — Т.: ТДИУ, 2019, 312 бет. 3. Ro'ziyeva D.I. Korxona iqtisodiyoti. O'quv qo'llanma. -T.: "Innovatsion rivojlanish nashriyot matbaa uyi", 2022, -268 b. 4. Muratov R.S., Djalalova I.A., Oripov S.Sh. Korxona iqtisodiyoti. Darslik, - T.: "Iqtisodiyot", 2011, -500 b. Qo'shimcha adabiyotlar: 1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. Toshkent. "O'zbekiston" NMU, 2021, -464 b. 2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning 2022-yil 20-dekabrda Oliy Majlis va O'zbekiston xalqiga murojaatnomasi. https://president.uz/oz/lists/view/5774 3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-sonli farmoni. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2022-y., 06/22/113/0330-son. 4. Pardayev M.Q., Aminov Z.Yu. Korxonaning iqtisodiy xavfsizligi va uni ta'minlash yo'llari. Samarqand, "Zarafshon", 2008

	5. Martin Ricketts. The Economics of Business Enterprise. An Introduction to Economic Organisation and the Theory of the Firm. UK, London, Edward Elgar publishing, 4th Edition. 2019, -680 pp. 6. N.Narzullayev. Industrial iqtisodiyot. O'UM. NamDU.2023 y. Internet saytlari: 1. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi hukumat portali 2. www.stat.uz – O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligining rasmiy sayti 3. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi
10.	Fanning o'quv dasturi Termiz davlat universiteti o'quv uslubiy kengashining 2024 yil " " iyungi sonli qarori bilan tasdiqlangan. Fan/modul uchun mas'ullar: B.E.Turayev - TerDU "Iqtisodiyot" kafedrasi mudiri, PhD. A.E.Esankulov - TerDU "Iqtisodiyot" kafedrasi o'qituvchisi. J.E.Ashurov - TerDU "Iqtisodiyot" kafedrasi o'qituvchisi. _____
11.	Taqrizchilar: Termiz davlat universiteti "Raqamli iqtisodiyot, biznes boshqaruvi va ekonometrika" kafedrasi mudiri, i.f.f.d.Toshaliyeva S.T. Termiz iqtisodiyot va servis universiteti "Iqtisodiyot" kafedrasi katta o'qituvchisi, i.f.f.d.Amonov M.O.